

EXCURSIE
ROESELARE
LEERLING

KINDEREN IN BEZET GEBIED

Excursie de oude
stedelijke begraafplaats Roeselare

1. Inleiding

- a) **De oude stedelijke begraafplaats van Roeselare** is meer dan tweehonderd jaar oud (van 1806). Toen de Eerste Wereldoorlog begon, lagen er dus al heel wat Roeselaarse burgers begraven. Tijdens de oorlog werden hier heel wat gesneuvelde soldaten begraven, vooral **Duitsers**.
- b) Weet je hoe het komt dat hier vooral Duitse soldaten werden begraven?
- c) De Duitse soldaten zijn op het einde van de oorlog overgebracht naar andere begraafplaatsen in **Izegem** en **Beveren-Roeselare**. Ook in de wijk De Ruiter was een grote Duitse begraafplaats.

Uiteindelijk werden alle Duitse gesneuvelden die ooit in Roeselare werden begraven overgebracht naar **Menen** (als hun naam gekend was) of naar **Langemark** (voor de niet-geïdentificeerde soldaten). Het dichtstbijzijnde Duitse Kerkhof in onze streek ligt in Hooglede.

2. Wie ligt waar?

- a) We gaan de begraafplaats binnen via de Blekerijstraat. Als we binnenkomen lopen we meteen tussen de **soldatengraven**. Die herken je aan de kruisen in beton. Verderop hebben we aan de linkerkant nog twee begraafplaatsen die herinneren aan oorlogsslachtoffers. Loop even langs de **drie soorten graven**. Zie je welke het zijn?

1)

2)

3)

- b) Waaraan heb je ze herkend? Som de verschillende elementen op die tonen of er een Franse, een Belgische of een Engelse soldaat begraven is.
- c) We keren nu terug naar de eerste groep grafstenen, de betonnen kruisen. Er staan 747 kruisjes. Het zijn allemaal dezelfde, of er nu een kapitein of een gewoon soldaat ligt.

Loop er even door. Misschien bemerk je wel namen die je nog hebt gehoord of die een beetje vreemd klinken, toch in het Frans leger. **HUYGHE** bijvoorbeeld klinkt erg Vlaams, maar misschien was hij van vlak over de grens waar nog veel Vlaamse namen voorkomen. **SCHOENHANTZ** of **WINCKLER** klinken dan weer erg Duits.

Vind je nog andere familienamen die je herkent, of net vreemd vindt?

- d) Veel informatie krijg je niet op de **Franse zerken**. Wat kom je wel te weten?

1)

2)

3)

- e) Eén kort zinnetje komt ook telkens, op elk graf terug:
Weet je wat het betekent?

3. Graven en geloof

- a) Eigenlijk is het vreemd dat het allemaal kruisjes zijn. Sommigen die hier liggen, zoals waarschijnlijk ook **CHOUCH DE DJLIA**, kwamen uit Afrika en waren moslim. Op andere Franse begraafplaatsen ziet de grafsteen van moslims er heel anders uit, zoals hieronder op deze foto.

- b) We lopen even door tot helemaal op het einde van deze Franse begraafplaats aan de linkerkant (als je binnenkomt). Daar ligt een heel eenvoudig monumentje. Wat lees je erop?

.....

4. Schuwe maandag, een heldenverhaal

- a) Het graf dat het meeste opvalt is natuurlijk het **grote witte graf** langs de dreef bij het binnenkomen. Het is van: Hij kreeg een echt praalgraf. Het monument is gemaakt door Roeselarenaars die hem heel dankbaar waren.

19 oktober 1914 was, voor Roeselare, de eerste dag van de oorlog. Het Duitse leger rukte snel op vanuit Izegem. Onderweg werden ze beschoten en ze dachten dat het burgers waren, geen soldaten dus, die hen vanuit de huizen beschoten. "Zivillen haben geschossen" ("Burgers hebben geschoten") riepen de Duitsers en ze waren woest.

In Rumbeke werden op die dag 13 burgers doodgeschoten, in Roeselare 38! Deze dag werd later "**Schuwe Maandag**" genoemd.

Het Franse leger kon niet anders dan zich terugtrekken, maar Ferdinand Hétet wilde dat niet. Volgens getuigen zou hij alleen achtergebleven zijn om de Duitsers even op te houden terwijl zijn makkers ongedeerd achteruit trokken. Van achter een dikke notenboom zou hij zeven Duitse soldaten doodgeschoten hebben. Pas dan zou hij zelf een kogel in de keel hebben gekregen. In de late namiddag overleed hij.

Hétet was 26 jaar oud. Hij was getrouwd en had een zoontje van een paar maanden oud. Eigenlijk werd Hétet het **symbool van alle Franse soldaten** die moedig streden op die belangrijke en zeer treurige dag voor Roeselare.

b) Welke details merk je op zijn graf:

.....

c) Eén voorwerp kan **Ferdinand Hétet** nooit gekend hebben: de **helm**. Aan het begin van de oorlog droeg geen enkele soldaat een helm. Ze droegen gewone stoffen mutsen. Pas in 1915, toen ze in de loopgraven ondervonden hoe belangrijk het was om je hoofd te beschermen, werden de helmen ingevoerd.

5. Graven lezen

a) We lopen nu door naar de volgende groep graven op de Britse begraafplaats. Ga nu recht op het **kruis** tussen de graven af. Zo'n kruis staat op elke Britse militaire begraafplaats. Schets hieronder het wapen dat je afgebeeld ziet staan. Misschien doet het je wel denken aan Koning Arthur.

b) We lopen langs rechts langs de rijen graven tot aan de vierde rij. Daar stoppen we bij het eerste graf **(II C 5)**: dit is de grafsteen van **A. LOVE**. Op een **Britse grafsteen** krijg je veel meer informatie dan op een Frans. Wat leer je allemaal over Albert met de liefdevolle familienaam?

1)

2)

3)

4)

5)

- c) De tekening bovenaan is het **teken van het regiment**, in dit geval van de Royal Fusiliers. Soms is dat teken zeer herkenbaar. Kijk maar eens naar het graf naast soldaat Love. Herken je dat teken niet? Van een vlag?

- d) In totaal staan hier maar 96 graven, waarvan trouwens 7 uit de Tweede Wereldoorlog (1940). Net genoeg voor een zoektocht!. Je kan misschien in groepjes werken en elk een paar dingen zoeken.
- 1) Er liggen 53 gesneuvelde soldaten uit slechts **2 maanden oorlog**. Welke maanden zijn dat? (maand en jaartal) Vind je dat vreemd? Misschien niet meer als je weet dat op 22 april van dat jaar de Duitsers voor het eerst een gasaanval uitvoerden!
 - 2) Misschien, we weten het niet zeker, liggen hier **twee Ierse broers**. Ze sneuvelden kort na elkaar, in nog geen maand tijd. Wat is hun familienaam?
 - 3) Twee soldaten lagen eerst in de Duitse begraafplaats, die de Duitsers "**ROULERS GERMAN CEMETERY**" noemden. Hoe heten deze twee soldaten?
 - 4) Ook hier liggen "onbekende" soldaten. Ze hebben een steen zonder naam. Onderaan staat er "**KNOWN UNTO GOD**" ("ALLEEN GOD WEET WIE HIJ IS"). Wat staat er bovenaan?
 - 5) Meneer **H.G. BRYANT** was niet zomaar een soldaat. Wat was zijn rang?
 - 6) **K.V. TURNEY** diende bij de zeemacht. Dat lees je niet alleen op zijn graf, dat zie je ook. Waaraan?
 - 7) **AARON STERN** is geen christen. Wat is zijn geloof?
 - 8) Sommige grafstenen hebben een **grafschrift**. Dat werd gewoonlijk bedacht door **Rudyard Kipling**. Die ken je misschien van een heel bekend boek. De hoofdfiguren heten Mowgli, Balloo, Ka, Bagheera
 - 9) Een mooi grafschrift luidt zo in het Nederlands: "Niet alleen vandaag maar elke dag herinneren wij hem, in stilte". Wie draagt dit grafschrift? Een beetje hulp: vandaag = today, elke dag = everyday, stilte = silence.
 - 10) Sommige uniformen waren heel onhandig om in de Vlaamse modder te vechten. Het uniform van de Schotten bijvoorbeeld. Waarom was net hun uniform zo lastig?
 - 11) Hier ligt één Schot. Hoe heet hij?

6. Belgische slachtoffers

- a) En zo komen we tenslotte bij de **Belgische eregraven**. Hier liggen mensen die afkomstig waren van Roeselare of die in Roeselare gestorven zijn. Er liggen dus zowel soldaten als burgers, ook vrouwen. Er staan ook heel wat grafzerken uit de Tweede Wereldoorlog.
- b) Hieronder vind je een **kaartje met enkele plaatsnamen** op.
Kan je bij elke plaatsnaam een naam van een gesneuvelde Roeselarenaar zetten?

Beveren-IJzer	
Kaaskerke	
St.-Pol-sur-Mer	
De Panne	
Ahlden	
Harderwijk	
Zomergem	
Roeselare	

Een beetje uitleg over de plaats waar mensen omkwamen:

- **Beveren-IJzer** en **Kaaskerke** liggen aan de IJzer en dus heel dicht aan het front. Dit zijn soldaten die gesneuveld zijn op het front en die niet meer konden geholpen worden.
- **St.-Pol-sur-Mer** ligt wat verder, langs de kust in Frankrijk, nabij Duinkerke. Veel Belgische soldaten gingen op rust in de buurt van Duinkerke.
- In de **Panne** was een groot Rode Kruis Hospitaal (L'Océan) Koningin Elisabeth werkte er. Deze soldaat hebben ze dus nog proberen te verzorgen en te redden. Toch is hij gestorven.
- **Ahlden** ligt in Duitsland. Deze man is dus als krijgsgevangene meegenomen naar Duitsland, waar hij overleden is.
- **Harderwijk** ligt een heel eind verder in Nederland. Daar was één van de vele kampen voor Belgische soldaten. Toen de Duitsers in het begin van de oorlog heel snel oprukten, moesten veel Belgische soldaten vluchten naar Nederland om zich te redden. Maar Nederland wilde niets met de oorlog te maken hebben, om de Duitsers niet tegen zich te krijgen. Zij wilden neutraal blijven. Dus werden de soldaten wel verzorgd maar toch in een soort kamp verzameld, onder andere in Harderwijk. Tot op de dag van vandaag liggen daar 349 Belgische soldaten begraven.
- **Somergem**, nu Zomergem geschreven. Dat is al een heel stuk voorbij Roeselare in Oost-Vlaanderen. Toen waren de Duitsers zich al aan het terugtrekken. Kijk eens naar de sterfdatum: deze man is net voor het einde van de oorlog gesneuveld.
- **Roeselare**, inderdaad, ook in Roeselare vielen er heel wat slachtoffers tijdens de oorlog.

7. Persoonlijke verhalen

Tot slot keren we nog één keer terug op Schuwe maandag. Dit is een stukje uit het verhaal van iemand uit Rumbeke:

"Polke Desserano en Henri Vandecapelle gingen rond 8u30 samen naar café "Het Duivelsbaantje". Vandecapelle bleef maar even, maar Desserano bleef tot het middaguur praten met de herbergier. Hij wilde zijn weg naar huis inkorten en ging over de velden. Daar werd hij plots opgemerkt door de Duitsers. Eén van de soldaten riep dat hij moest komen. Desserano bleef doorstappen. Onmiddellijk werd op hem geschoten. Zwaar gewond viel hij neer. De Duitsers liepen op hem af en maakten hem af met bajonetsteken..."

Als je even zoekt, vind je het graf van **Leopold DESSERANO**, links achter het monument. Hij ligt er samen met een tiental andere slachtoffers van Schuwe Maandag.

EINDE